

CANTÀNIA 2023 – LES PORTES DEL MÓN

Música, Raquel García-Tomás

Text, Bernat Castany Prado

01. UN MÓN ESTRANY

No passa res si tu no *entens*
el ser que viu en les coses;
no faran pas menys olor,
si no en tens el nom, les roses.

A Colòmbia hi ha un estany
amb les aigües de colors,
quan surt l'Arc de Sant Martí
se'm posen tristes les flors.

Hi ha zones a l'Amazones
lluents de fongs brillants;
quan es fa fosc, les taràntules
passegen sobre diamants.

No hi fa res si tu no *entens*
el ser que viu en el món,
perquè el sol t'escalfa igual,
si no en tens del tot el nom.

Estranyes les circumstàncies,
curiosos els motius,
però, ben mirat, si hi penses,
més insòlit és ser viu.

És encara més estrany
quan penses en l'infinit
i que estem sobre una roca
que gira en el buit.

No hi fa res si tu no *entens*
el perquè de tot plegat,
és més fàcil restar viu
si no en tens la veritat.

02. VEURE EL MÓN

Un home llegeix un llibre a la seva filla:

DANIEL: "Arribats a aquell punt, tothom considerava que el viatge de Phileas Fogg era un gran engany, i que el milionari mai no havia abandonat Londres."

SARA: Pare, tu sabies que Jules Verne no va sortir mai de França?

DANIEL: No, no ho sabia.

SARA: Em pregunto com va poder escriure tants llibres de viatges sense sortir mai del seu país.

DANIEL: No ho sé, és possible que tingués molta imaginació...

SARA: I tu, també tens molta imaginació?

DANIEL: No, no gaire.

SARA: Doncs t'aniria bé fer un viatge...

DANIEL: Un altre cop, Sara!?... Ja saps que no podem permetre'ns fer un viatge. A més a més...

SARA: Però ja pensaràs alguna cosa, oi?

DANIEL: Sara...

SARA: M'ho promets, que t'ho pensaràs?

DANIEL: T'ho prometo... Però ja és l'hora d'anar a dormir...

SARA: Bona nit, pare.

DANIEL: Bona nit, Sara.

03. LA CRIDA DE LES COSES

Havent-hi tantes galàxies,
planetes, llunes i cels,
jo no vull viure lligada
com veig que esdevé als estels.

Les muntanyes i les valls,
els ports, els rius i els camins,
són les portes del món,
i em diuen: "Surt d'aquí dins".

Els ocells volen per l'aire,
i els peixos neden al mar,
i jo, que sóc una nena,
no tinc dret a viatjar?

Les galàxies al cel,
i els remolins a la mar,
fan una escala molt alta
que he de pujar i de baixar.

Les llebres tenen el camp,
els tòtils tenen el llot,
i jo, criatura humana,
no tinc dret a veure-ho tot?

04. EL PROJECTE

Sona el telèfon, en Daniel l'agafa. És l'àvia de la Sara.

DANIEL: Bona nit, mare. Sí, la Sara ja és al llit...
Ella està bé, sí, però diu que li agradaria fer la volta al món...
No, mare, no podem fer un viatge, no ens ho podem permetre...
A més a més, ja saps...
Sí, ja sé que hi ha altres formes de veure, ja em vaig llegir aquell llibre que em vas passar.
Però, no podria ser tot una mica més fàcil?
Com? Que acabes de tenir una idea fantàstica?...
Que hi ha una manera de fer la volta al món sense sortir de casa?...
Doncs sí que és una idea meravellosa, però ja em diràs com...
Vols que desperti la Sara molt aviat, al matí, que me l'endugui, carregat de maletes, a l'estació de tren, i després d'uns quants transbordaments, torni a aquest mateix edifici i vagi al cinquè segona, a casa dels Diop?...
Que tu parlaràs amb ells perquè ho organitzin tot, i li facin creure a la Sara que és a l'Àfrica?
I després vols que viatgi al pis dels Darzi, i després al dels Xuan, i després al dels Huayta?...
I que fem la volta al món viatjant d'apartament en apartament?...
He de reconèixer que és una idea fantàstica...
Sí, per fer una pel·lícula!! Però, mare, això és impossible...
A més a més, jo no podria fer-li de guia.
No se res del món, ni el món sap res de mi...
Ni tampoc tinc pou imaginació.
Què podria explicar-li?

05. DES DE LA FINESTRA

La Sara i el seu pare són al tren. La Sara mira, sense veure-hi, per la finestra.

SARA: Què veus?
DANIEL: No ho sé, filla... Veig unes cases molt grans, i molta gent pel carrer...
SARA: Però, pare! No veus que no estàs veient res? Així no val la pena viatjar. Pensa en Jules Verne, ell sí que sabia descriure el món. Vinga, esforça't, que jo t'ajudaré.
DANIEL: D'acord... Veig...
SARA: Veus...
DANIEL: Veig el mar.

SARA: D'acord. I com és el mar?
DANIEL: És blau.
SARA: Com de "blau"?
DANIEL: Com el cel..
SARA: No, pare! Escolta bé. Jo t'ensenyaré a mirar.

La Sara es queda en silenci escoltant amb atenció. El cor fa el so de les onades, de la sirena d'un vaixell i d'ocells.

SARA: El mar és tan blau que les gavines tenen por que els vaixells els caiguin a sobre.

DANIEL: Tens raó, Sara! El mar és exactament així!
SARA: Digue'm, pare, què més veus?
DANIEL: Veig cases.
SARA: I com són les cases.
DANIEL: Són "altes".
SARA: Però com "d'altes"?
DANIEL: Són... molt altes!
SARA: Pare! Sembla que no vegis res! Escolta'm bé, que t'ensenyaré a veure-hi.

La Sara es queda en silenci escoltant amb atenció. Se sent el cant dels ocells, el vent i el motor d'un avió. Llavors la Sara diu:

Les cases són tan altes que el vent ha de saltar sobre les ales dels avions per poder passar per sobre.

DANIEL: Tens raó, Sara! Les cases són exactament com tu dius.
SARA: Ara et toca a tu, pare!

o6. EL MÓN SEGONS DANIEL

DANIEL: Veig una nena que juga,
i el seu joc és com el món
reflectint-se en una gota,
com la lluna en una font.

SARA: Bé, molt bé!

DANIEL: Veig l'aigua que s'evapora,
veig el núvol que es desfà,
i veig el riu com s'acosta...
...sense queixar-se a la mar.

Veig una flor trepitjada,
veig un estel impassible,
i entre totes dues coses...
...com una arrel invisible.

Veig que tot és ben estrany,
i al mateix temps graciós,
i que si tan sols t'atures...
...ho veuràs tot preciós.

Veig l'hivern i veig el foc,
i no els veig res de dolent...
...perquè, ben mirat, la mort
és un nou començament.

Veig com cau la pluja fina,
veig com la flama es dreça,
veig que així són les veus
d'una enigmàtica peça.

Veig una nena que juga,
i el seu joc és com el món
reflectint-se en una gota,
com la lluna en una font.

Jo també voldria veure-hi
d'aquestes altres maneres,
perquè sóc d'allò més cec
i ara vull veure-hi de veres.

Un mirall és una cosa
ben distinta d'un miratge;
no és igual anar vivint,
que anar de viatge.

DIÀLEG DE TRANSICIÓ

SARA: Pare, queda molt per arribar a... a...?

PARE: A l'Índia? No molt, filla. De seguida arribarem a casa del Ravendra.

SARA (badallant): Quines ganes que tinc d'arribar... T'ho pots creure, pare? L'Índia!

07. DIÀLEG PREVI (ÍNDIA / ORIGEN)

La Sara i el seu pare es troben al replà de l'escala, davant d'una porta tancada. El Daniel truca. El Cor 1+2 representa els adults de la casa. El Cor 3+4, els nens.

COR 1+2: Qui hi ha?

DANIEL: La Sara i el Daniel.

COR 3+4: Ja han arribat, ja han arribat!

COR 1+2: Calma, nens. Deixeu-me obrir la porta.

COR 1, 2, 3, 4: ¡Benvinguts!

COR 1+2: Passeu, és casa vostra.

COR 3+4: Vine, Sara. T'ho ensenyarem tot!

SARA: Pare! Sabies que en Ravendra té un tigre petit que sembla un gat gros!... Pare, sabies que a l'Índia hi ha més déus que persones...?

COR 1: Nens, és tard.

COR 3+4: El conte, el conte!

COR 1+2: La Sara ha de dormir...

COR 3+4: El conte, el conte...

COR 1+2: D'acord... El conte...

08. L'ORÍGEN DE LA HUMANITAT

Al començament, els déus
s'aixecaren i van dir:
"Entre una pedra i un astre,
una casa i un pingüí!"

Apareix llavors el mar,
el sol i la margarida,
i els déus ho omplen d'animals
per donar-hi un toc de vida.

I a cada espècie així donen
un natural específic:
el lleó el feren valent,
i el gos d'atura, pacífic.

És així que a tots donaren
un caràcter pertinent
(l'ós formiguer també inclòs,
tot i que els sortí poc coherent).

Van crear després l'humà,
i no van saber què fer,
perquè ja havien gastat
tota qualitat de ser.

Finalment van decidir,
amb divina intel·ligència,
concedir a l'ésser humà
tots els destins en potència.

Només ell podrà escollir
qui ser amb les seves accions,
mentre que els déus i les bèsties
ja al bressol són el que són.

Per això tots hem de ser:
llestos com el babuí,
intrèpids com el lleó
i amables com el pingüí.

(I també una mica bojós,
perquè, per ser ben sincer,
tots amaguem en el fons
una part d'ós formiguer.)

|

DIÀLEG DE TRANSICIÓ

SARA: M'ha encantat! Quin viatge que estem fent!

DANIEL: Doncs espera a veure l'Àfrica...

SARA: No m'ho puc creure! Espera'ns, Àfrica, que ja arribem!

09. DIÀLEG PREVI (ÀFRICA / ODISSEA)

Se sent el so d'un tren. La Sara i el seu pare es troben de nou al replà de l'escala, davant d'una porta tancada. Truquen al timbre. En Daniel truca. El Cor 1+2 representa els adults de la casa. El Cor 3+4, els nens.

COR 1+2: Qui hi ha?

DANIEL: La Sara i en Daniel.

COR 3+4: Ja han arribat, ja han arribat!

COR 1+2: Si us plau, nens. Deixeu-me obrir la porta.

COR 3+4: Benvinguts! Com esteu?

COR 1+2: Passeu, és casa vostra.

COR 3+4: Vine, Sara. T'ho ensenyarem tot!

SARA: Pare, pare, sabies que, quan el pare d'en Mamadou surt de caça, tarda molts mesos a tornar?...

Pare, sabies que la seva àvia viu a molts lleons de distància, i que fa anys que no la veuen?...

COR 1+2: Nens, és tard.

COR 3+4: El conte, el conte!

COR 1+2: La Sara ha de dormir...

COR 3+4: El conte, el conte...

COR 1+2: D'acord... El conte...

10. EL GRAN VIATGE DE KEITA

El gran viatge de Keita,
el gran viatge de Keita,
el gran viatge de Keita,
el gran viatge de Keita.

Baixeu des del cel, Orishes,
i ajudeu aquesta vella,
perquè avui pugui cantar
el gran viatge de Keita.

Primer va creuar el desert,
i els camins de sorra i pedra
el llançaren a la riba
d'un oasi de misèria.

Allà conegué Djamila,
que el retingué al costat d'ella,
i la quimera el portà
a oblidar-se de qui era.

Fins que en una nit molt clara
va discórrer amb nitidesa;

S'amaga Keita en els boscos
que creixen a la frontera
(nova muralla de Troia
és la barrera europea).

Baixeu des del cel, Orishes,
i ajudeu aquesta vella,
perquè pugui cantar encara
el gran viatge de Keita.

El gran viatge de Keita.
Pugui cantar el gran viatge de
Keita.

Una nit fosca el ciclop,
que vigila les tenebres
el perseguí amb el seu ull
dansant com una llanterna.

Lluità després amb dos
monstres,
dempeus en una pastera:

Disfressat com a captaire,
va trobar la mare un vespre:
a les nits ella teixia
i de dia era caixera.

Ell ja ha fet alguns amics,
i l'escola és casa seva,
pro somia algunes nits
amb allò que deixà enrere.

Allò que deixà enrere.

Torneu, al cel, Orishes,
pugeu, nens, a les lliteres,
que aquí s'acaba la història
del gran viatge de Keita.

El gran viatge de Keita.
Pugui cantar el viatge de
Keita.

brillava al cel la lluna
i ell fugia per la terra.

Escil·la era la mort,
i Caribdis, la misèria.

DIÀLEG DE TRANSICIÓ

Se sent el soroll del tren. Després sona el timbre d'una porta i riures de nens. Es torna a sentir el soroll del tren. Sona un altre timbre i més riures. Són els altres pisos que la Sara i en Daniel visitaran durant el seu viatge.

SARA: I ara cap a la Xina!

DANIEL: Ja veuràs que amables són els Xuan!
(timbre)

SARA: I ara cap al Perú!

DANIEL: Quines ganes de veure el Machu Pichu!
(timbre)

SARA: Saps què he estat pensant, pare?

DANIEL: Què, filla?

SARA: Que quan dones la volta al món, arriba un moment en que t'has allunyat tant que ja estàs tornant.

DANIEL: Sí que és curiós.

SARA: I que quan més t'acostumes als llocs diferents, més s'assemblen entre tots ells.

DANIEL: Estàs feta tota una filòsofa.

SARA: I que en comptes de sortir al món, hem fet entrar el món dins casa nostra.

11. UN SOL MÓN

Es mira, es mira, es mira,
el cel en el mar,
i a la sorra les estrelles.

Es mira, es mira, es mira,
l'aigua en el foc,
i la font en la foguera.

I a la sorra les estrelles, i a la sorra les estrelles, i a
la sorra les estrelles.

I la font en la foguera, i la font en la foguera, i la
font en la foguera.

Així, alhora, tots els llocs,
tots els temps es reflecteixen...

Reflec-, reflec- reflecteixen.

Així, alhora, tots els llocs,
tots els temps es reflecteixen,
que els humans són un de sol,
i una sola és la terra.

Es mira, es mira, es mira,

Que juga sobre la..., que juga sobre la..., que juga
sobre la terra.

Així, alhora, tots els llocs,
tots els temps es reflecteixen,
que els humans són un de sol,
i una sola és la terra.

Així que l'únic error,
que tot altre mal desferma,
el comet aquell que diu:
"Tu i jo som distints de mena."

I si el món n'és un de sol
no té cap sentit que els homes
tracin una ratlla a terra
tracin una ratlla a terra
i diguin: "Aquesta terra és meva."

Es mira, es mira, es mira,
el cel en el mar,
i a la sorra les estrelles.

el foc en el vent,
i el vent es mira a la gespa,

Es mira, es mira, es mira,
el déu en el nen
que juga sobre la terra.

Es mira, es mira, es mira,
el déu en el nen
que juga sobre la terra.

12. LES PORTES DEL MÓN

La Sara és al llit. En Daniel dorm al seu costat. Tot està en penombra. El terra està ple de maletes. L'endemà han de tornar. La Sara no aconsegueix adormir-se.

Havent-hi tantes galàxies,
planetes, llunes i cels,
jo no vull viure lligada
com veig que esdevé als estels.

Ja he aconseguit tenir
allò que tant desitjava
però un cop he vist el món,
vull veure noves contrades.

Per això vull enlairar-me,
aprofitant que tinc son,
per prosseguir el meu viatge,
i aterrar en un altre món.

Diuen que la vida és somni,
diuen que és gratis somiar,
somiem que ens en anem
a la lluna a passejar.

No puc aturar-me ara,
és moment de prosseguir,
els viatges no s'acaben,
perquè la meta és partir.

Diuen que la vida és somni,
diuen que és gratis somiar,
somiem que ens en anem
a la lluna a passejar.

La Sara s'adorm.

13. LES OCASIONS PERDUDES

Has de saber que a la lluna
no només hi ha pols i pedres,
sinó que aquí guardem tot
allò que es perdé a la terra.

Heus aquí paraigües,
motxilles i bicicletes.
Heus aquí una muntanya
de llapis i de monedes.

Has de saber que està molt bé
que es perdin algunes coses
(si no, arribat el moment,
el conjunt faria nosa).

Però tant de bo el que compta
mai no es perdi en cap manera,
i tant de bo us ho puguem
retornar una hora a la terra:
les mascotes que teníem,

Vaguen també per la lluna
—tristes ànimes en pena—
les ocasions perdudes,
que ningú no va saber veure:

paraules que no vam dir,
per orgull o timidesa;
amics que no vam tenir
per un excés de prudència.

Agafa, doncs, el present,
just abans que hagi passat,
que no hi ha pitjor nostàlgia
que plorar el que mai ha estat.

Però tant de bo el que compta
mai no es perdi en cap manera,
i tant de bo us ho puguem
retornar una hora a la terra.

els amics de la infantesa,
i els nens que vam ser aleshores
i que ningú ja no hi pensa.

Però tant de bo el que compta
mai no es perdi en cap manera,
i tant de bo us ho puguem
retornar una hora a la terra.

14. LA TORNADA

La Sara i en Daniel ja han tornat a casa seva. Miren les postals que han rebut d'algunes de les persones que han conegut durant el seu viatge.

DANIEL: Mira, Sara, aquesta postal és d'en Mamadou. Diu que espera que haguem tingut una bona tornada, i que ens troba molt a faltar. També diu que té un cosí que, casualment, viu molt a prop d'aquí, i que podem anar a visitar-lo.

SARA: De veritat? Doncs anirem a veure'l. Estar amb ell serà com ser a l'Àfrica!

DANIEL: I aquesta és del Ravendra. Diu que està a punt d'iniciar, amb el seu pare, un llarg pelegrinatge pel món, i que és possible que passin ben a prop d'aquí. T'agradaria que ens fes una visita?

SARA: M'encantaria! Així jo també podré mostrar-li tot això.

DANIEL: I n'hi ha moltes més. Aquesta és dels Xuan, de la Xina, i aquesta altra dels Huayta, del Perú, i aquesta...

La Sara interromp el seu pare per dir-li:

SARA: Veus com sí que era possible?

DANIEL: Sí, Sara, però t'he de dir...

SARA: Ai, calla! Ja sé tot el que m'has de dir...

DANIEL: Ah, sí?

SARA: Sí, ara em diràs que és l'hora d'apagar el llum...

DANIEL: Bé... per una vegada, avui et deixo tenir-lo encès...

SARA: Moltes gràcies per aquest viatge, pare. Ha estat meravellós.

DANIEL: Moltes gràcies a tu, Sara. Per a mi també ha estat molt especial.

SARA: I, a més a més, t'he ensenyat a mirar!

DANIEL: Bona nit, Sara.

SARA: Bona nit, pare.

15. EL VIATGE DE LA VIDA

N'has de tenir moltes ganes,
i molt bona companyia,
per poder fer la volta al món
en vuitanta rodalies.

Està bé veure Chicago,
i passejar per Marràqueix,
però és molt millor arribar
a esdevenir un mateix.

No cal tampoc que marxis
a Mercuri o al Pireu,
n'hi ha prou si saps comprendre

Si vols arribar ben lluny
no portis gaire equipatge,
ni pensis molt en l'objectiu
ja que cada pas, ja que cada
pas, ja que cada pas, ja que
cada pas,
ja que cada pas és viatge.

Està bé veure Chicago,
i passejar per Marràqueix,
però és molt millor arribar
a esdevenir un mateix.

N'has de tenir moltes ganes,

Si vols arribar ben lluny
no portis gaire equipatge,
ni pensis molt en l'objectiu
ja que cada pas, ja que cada
pas, ja que cada pas, ja que
cada pas...

Si vols arribar ben lluny
no portis gaire equipatge,
ni pensis molt en l'objectiu
ja que cada pas és viatge.

Si vols arribar ben lluny,
si vols arribar ben lluny,

que el món és a tot arreu.

Hi ha qui viu amb por al futur,
i qui d'ahir té recança,
ja veus que el millor destí
és trobar-nos "aquí i ara".

i molt bona companyia,
per poder fer la volta al món
en vuitanta rodalies.

Hi ha qui viu amb por al futur,
i qui d'ahir té recança,
ja veus que el millor destí
és trobar-nos "aquí i ara".

el millor destí és...

Si vols arribar ben lluny,
si vols arribar ben lluny,
el millor destí
és trobar-nos "aquí i ara".